

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser.

(Lovforslag nr. L 53. Fremsat 15/10 81).

Sammen med denne sag foretoges den som sidste punkt på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om visse kreditinstitutter.

(Lovforslag nr. L 54. Fremsat 15/10 81).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Blendstrup (S):

Lovforslaget om ændring af lov om banker og sparekasser kan i det væsentligste deles op i 3 hovedpunkter: for det første et øget krav til aktie- og garantikapitalen for oprettelse af nye pengeinstitutter. For det andet en større effektivitet ved pengeinstitutters rekonstruktion. For det tredje en udvidelse af tilsynet til også at omfatte datterselskaber.

Det nugældende kapitalkrav på 5 mill. kr. er fastsat ved lov i 1974. Allerede af den grund finder vi det rimeligt med det øgede krav, men også andre forhold, bestemt af loven, taler for en forhøjelse af kapitalgrundlaget. Jeg tænker her på kravet om rekonstruktion, hvis der konstateres tab på mere end 25 pct. af egenkapitalen, hvilket betyder, at pengeinstitutter etableret med det nuværende mindstekrav kun tåler et tab på godt og vel 1 mill. kr., ligesom kravet om, at pengeinstitutters egenkapital mindst skal udgøre 8 pct. af den samlede gælds- og garantiforpligtelse, sætter stærke begrænsninger for en virksomheds aktiviteter.

På baggrund af disse bemærkninger finder vi industriministerens forslag om en forhøjelse til 25 mill. kr. passende, ligesom vi finder det rimeligt, at en rekonstruktion ikke kan trækkes i langdrag. Under henvisning til den rapport, en arbejdsgruppe har udarbejdet, hilser vi ministerens forsøg på at begrænse udviklingen med hensyn til etablering af datterselskaber velkommen. Vi finder det under alle omstændigheder nødvendigt, at disse

datterselskaber nu inddrages under bank- og sparekassetilsynet.

Lovforslag nr. L 54 indeholder alene en bestemmelse om, at visse kreditinstitutter skal yde et bidrag til dækning af udgifterne ved tilsynet. Det finder vi naturligt og kan give vores tilslutning dertil.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale, at begge lovforslag vedtages.

Bundgaard Nielsen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Fogh Rasmussen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne sige følgende:

Vi kan støtte forslaget til ændring af lov om visse kreditinstitutter.

Forslaget om ændring af lov om banker og sparekasser indeholder 3 væsentlige ændringer.

Den første andrager forhøjelsen af kapitalkravet for nye banker og sparekasser fra 5 mill. kr. til 25 mill. kr. Venstre er betænkelig ved en så kraftig forhøjelse af kapitalkravet. På den ene side er det selvfølgelig korrekt, at der bør ske en inflationsregulering af den grænse, som blev fastsat i 1974, og naturligvis har også indskydere i nyetablerede pengeinstitutter krav på en vis sikkerhed. På den anden side er det et spørgsmål, om denne sikkerhed påvirkes så forfærdelig meget af dette kapitalkrav. Fremfor alt lægger venstre overordentlig megen vægt på, at der ikke lægges unødige hindringer i vejen for nydannelser på pengeinstitutmarkedet, f.eks. igennem alt for restriktive kapitalkrav.

Den anden ændring drejer sig om en effektivisering af bestemmelserne om rekonstruktion af pengeinstitutter, og det vil venstre overveje positivt i udvalget.

For det tredje foreslår industriministeren en udvidelse af tilsynet med pengeinstitutternes datterselskaber. Vi synes ikke, at der er argumenteret særlig overbevisende for denne udvidelse. Der henvises generelt til tilsynsmæssige og pengepolitiske synspunkter, men læserne af forslaget lades i uvidenhed om, hvilke tilsynsmæssige og pengepolitiske synspunkter der tænkes på. Specielt efterlyser vi baggrunden for, at ministeren foreslår et forbud mod indlån i datterselskaber, og begrundelsen for at udvide tilsynet til f.eks. at omfatte visse finansieringsselskaber.

[Bundgaard Nielsen]

Disse og andre spørgsmål vil vi vende tilbage til i udvalget. I det hele taget mener vi, at forslaget må underkastes en meget grundig behandling.

Kjelgaard (KF):

Jeg tror, at Danmark har et af de bedst administrerede og bedst kontrollerede pengeinstitutsystemer i verden. Pengeinstitutterne bliver brugt i den økonomiske politik, og de prøver loyalt at leve op til de pengepolitiske krav og målsætninger, regeringen og Nationalbanken fra tid til anden opstiller. De forsøger – det kan man få indtryk af i bemærkningerne – at krybe udenom ved hjælp af datterselskaber, men der har selvfølgelig også været enkelte undtagelser. Alligevel er det et spørgsmål, om det er nødvendigt og påkrævet af hensyn til offentligheden at stramme kravene så meget, som ministeren lægger op til.

Siden kapitalkravet sidst blev skærpet, i 1974, har bankerne i gennemsnit haft en vækst i egenkapitalen på 115 pct. På det grundlag kunne det måske være rimeligt at forhøje kravet til en ny banks aktiekapital til f.eks. 10 mill. kr. Men det er noget af det, vi kan drøfte i udvalget.

En anden ting er, at ved udgangen af 1980 havde 50 af samtlige 77 danske banker en aktiekapital på under 25 mill. kr. Og af disse 50 havde de 24 en aktiekapital på under 10 mill. kr. Noget tilsvarende gør sig gældende for sparekasserne, hvor 112 sparekasser ifølge bemærkningerne til lovforslaget havde en egenkapital på under 5 mill. kr.

Spørgsmålet er: er det rimeligt, at de bestående mindre pengeinstitutter skal finde grundlaget for deres eksistens i en undtagelse fra lovens hovedbestemmelse? Er det rimeligt at stille betydeligt større krav til nye pengeinstitutter end dem, de bestående vil kunne opfylde? Det kunne der siges meget om, og jeg er sikker på, ministeren kan sige meget om det.

Der kunne også siges meget om de andre ændringer, der er foreslået, f.eks. vedrørende kontrollen med datterselskaber. Jeg er meget enig med hr. Bundgaard Nielsen i de betragtninger, han gav udtryk for. Kontrollen med datterselskaberne er efter min mening allerede ret effektiv, og man kunne måske frygte, at en yderligere stramning vil give det grå,

det sorte, det ukontrollerede pengemarked endnu mere vind i sejlene. Den tanke synes ikke at have strejft ministeren, men jeg er overbevist om, at ministeren ligesom jeg synes, at en sådan udvikling ville være absolut uønsket.

Jeg tror, der kan siges meget for og imod af de forskellige pengeinstitutter. Nogle med datterselskaber er måske imod, andre for. Nogle af de mindre pengeinstitutter kan være imod osv. Men jeg håber, at vi under alle omstændigheder kan få problemerne kortlagt under udvalgsarbejdet, som vi selvfølgelig vil deltage i med sædvanlig saglighed.

Lawaetz (FP):

Venstres og konservatives ordførere udtrykte betænkelighed. Fremskridtspartiet vil nok udtrykke mere end betænkelighed.

Disse to lovforslag betyder en væsentlig stramning af betingelserne for at drive ind- og udlånsvirksomhed. Forhøjelsen af den ansvarlige kapital fra 5 mill. kr. til 25 mill. kr. er et ordentligt spring, det vil selv ministeren vist indrømme. Udvidelsen af beføjelserne for tilsynet med banker og sparekasser betyder også en væsentlig stramning. Man har sidst ændret lov om banker og sparekasser så sent som den 30. januar 1981. Fra 1956 til 1975 var minimum for den ansvarlige kapital 600.000 kr. Det beløb holdt i 19 år. Nu vil man femdoble efter 6 år. Det er en stor mundfuld at sluge.

Hvad kan formålet med disse to lovforslag være? Det kan kun være at hindre nye bankers oprettelse og endnu mere at forhindre oprettelse af finansieringsselskaber og finansieringsinstitutter af privat karakter. Er det i lånernes interesse? Jeg mener faktisk nej. I forvejen er antallet af selvstændige banker stærkt faldende. Hvorfor? Hovedbankerne køber ganske enkelt flere og flere små selvstændige provinsbanker. Det vil sige, at magten på pengemarkedet mere og mere bliver koncentreret på få og store banker, som gennem indbyrdes aftaler let kan komme til at dirigere en stor del af pengemarkedet. Det kan efter fremskridtspartiets mening meget let komme til at forvride konkurrencen og i den sidste ende ikke alene komme til at betyde dyrere, men også vanskeligere lånemuligheder, og det er måske det værste.

[Lawaetz]

At man helst vil de private finansieringsinstitutter til livs, synes helt klart at fremgå af dette lovkompleks. Grundig læsning af bekendtgørelse om visse kreditinstitutter af 10. juni 1981 fortæller klart, hvad formålet er. I øvrigt fremkom bekendtgørelsen med mere end et års forsinkelse, hvilket betyder en væsentlig kortere tid for disse foretagender til at leve op til de ændrede regler.

Jeg tror, at mange betragter de mere eller mindre private investeringsinstitutter som det grå pengemarked. Det er nok ikke rigtigt. Det er umuligt at bruge denne betegnelse med de allerede eksisterende meget strenge kontrolbestemmelser. Nu ser jeg bort fra det, hr. Kjelgaard var inde på. Det rent grå og sorte marked mener jeg slet ikke vi taler om her, det ligger uden for kontrol, og det har jeg ikke noget tilovers for.

Det er ikke uinteressant at læse i rapporten fra den nedsatte arbejdsgruppe vedrørende pengeinstitutternes datterselskaber:

»Over 60 pct. af balancen bestod af værdipapirbeholdninger« – nu taler jeg om investeringsforetagender – »langt overvejende pantebreve ... Det må dog antages, at en væsentlig del af pantebrevsbeholdningen består af pantebreve udstedt til de pågældende selskaber, og at de derfor har karakter af direkte udlån«.

Det siges også, at disse selskaber »fungere som mellemlid mellem på den ene side forsikringsselskaber, pensionskasser og visse større erhvervsforetagender og på den anden side de endelige låntagere med henblik på tilfredsstillelse af det stigende behov for dels efterfinansiering i nybyggeriet, dels ejerskiftefinansiering«. Jeg kan tilføje, at pengene naturligvis også kan være til udvidelse, forbedringer, nye vinduer, isolering osv., altså noget samfundsnyttigt.

Er det skadelig virksomhed, eller skaber det beskæftigelse? Ja, det gør det sidste efter min opfattelse. Det er ganske interessant, at regeringen tilsyneladende her er kritisk med hensyn til, at penge fra pensionskasser og forsikringsselskaber ad denne ret så naturlige vej kanaliseres ud i beskæftigelse, når man samtidig hører og læser, at regeringen pusler med lovgivning, der skal tage akkurat de samme penge ud af forsikringsselskaber og pensionskasser. Det er for mig en lille smule utopi, at man på den ene side kan være kritisk over for, at penge ad naturlige, private

kanaler med normal forrentning og ud fra tilbud og efterspørgsel kanaliseres over i aktivitet som her, og på den anden side mener, at det ville være bedre, om man tager hele klumpen under ét og det offentlige blander sig i, hvordan pengene skal placeres.

Jeg må derfor sige, at jeg synes, man her går for vidt. Man strammer igen lysten til at foretage sig noget, man strammer igen lysten til nyt initiativ og nye investeringer, så fremskridtspartiet må gå imod denne udvidelse af loven.

(Kort bemærkning).

Kjelgaard (KF):

For at undgå misforståelser vil jeg gerne sige til hr. Lawaetz, at vi selvfølgelig er helt enige om, at denne lov ikke kan gælde for det grå og det sorte marked. Det, jeg sagde, var, at man kunne frygte, at jo mere man strammer kravene til det legaliserede marked, jo mere vind i sejlene kunne man måske give det grå og det sorte marked, og det er en udvikling ingen af os ønsker. Det var det, jeg sagde.

(Kort bemærkning).

Lawaetz (FP):

Jeg er ikke spor uenig med hr. Kjelgaard, for vi taler i virkeligheden om det samme. Jeg har intet tilovers for små griske udlånere, men jeg har noget tilovers for de lovmæssige finansieringsselskaber, som har en egenkapital på de 5 mill. kr. og driver fuldstændig regelret forretning. Dem vil jeg godt frede.

Rahbæk Møller (SF):

Der har været talt meget om igangsættere fra denne talerstol. Nu er ministeren altså kommet med et forslag, der gør det vanskeligere for initiativrige folk at åbne deres egen bank, og så er det ikke så mærkeligt, at nogle af de borgerlige partier er skeptiske.

Vi for vort vedkommende sætter klart hensynet til soliditet over det private initiativ på dette område. Faktisk mener vi, at banksektoren er en af de få erhvervssektorer, der burde være statslig. Det kan vi ikke komme igennem med lige med det første, men indtil da vil vi i hvert fald støtte ethvert krav om forbedret soliditet og ethvert krav om udvidet tilsyn. Vi kan derfor støtte det foreliggende forslag.

[Rahbæk Møller]

Jeg vil gerne i forbindelse med udvidelsen af tilsynet have lov til at spørge vedrørende et aktuelt emne, nemlig Dankortet. Mig bekendt er selskabet organiseret som et datterselskab af de private banker, og jeg vil godt spørge ministeren, om dette forslag vil udvide tilsynet med, hvad der sker, eller på anden måde kan få betydning for Dankortet.

Lovforslaget om ændring af lov om visse kreditinstitutter vil vi også støtte.

Janne Normann (RV):

Med hensyn til forslaget til lov om ændring af lov om visse kreditinstitutter får ministeren ikke noget besvær med os.

Det tror jeg heller ikke han gør med forslaget til lov om ændring af lov om banker og sparekasser, for vi er enige i, at de 5 mill. kr. i egenkapital ikke længere er et tilstrækkeligt kapitalgrundlag til oprettelse af nye banker og sparekasser. Det er nu et meget stort hop at gå op på 25 mill. kr., men vi kan se af bemærkningerne til lovforslaget, at det ikke er noget voldsomt krav, sammenlignet med andre lande i Vesteuropa.

Det er rigtigt med en forhøjelse, men man har jo altid den betænkelighed, om man nu i for høj grad hæmmer nye aktiviteter, mulighederne for at etablere banker og sparekasser. Vi er i hvert fald tilfredse med, at det ikke er med, om jeg så må sige tilbagevirkende kraft, således at banker og sparekasser, som er etableret, både har lov til fortsat at bestå og lov til at fusionere uden at skulle opfylde kravet.

Vi vil altså kigge lidt nærmere på rimeligheden i, at det bliver 25 mill. kr.

Vi er tilfredse med de øvrige punkter i lovforslag nr. L 53, nemlig en effektivisering af bestemmelserne om rekonstruktion af pengeinstitutter og udvidet tilsyn med pengeinstitutternes datterselskaber, så det også omfatter tilsyn på koncernbasis. Det anser vi for nogle fortræffelige forslag.

Som sagt er vi enige i en forhøjelse af egenkapitalen, men lad os se på, hvor stor den skal være.

Brusvang (CD):

CD kan give tilslutning til lovforslaget vedrørende visse kreditinstitutter, om den udgiftsdækning, der foreslås at skulle finde sted.

Det noget større lovforslag om ændring af lov om banker og sparekasser giver mig anledning til følgende bemærkninger:

Vi er enige med ministeren i, at der, når henses til de oplysninger, der er givet om forholdene i andre europæiske lande, kan være et behov for at stille krav om en større aktiekapital. Men vi må sætte et spørgsmålstegn ved, om 25 mill. kr. er det rigtige tal, eller om det er et for voldsomt krav. Ministerens ønske om et udvidet tilsyn på koncernbasis må vi anse for at være et meget relevant krav, men det er ikke muligt for mig på det foreliggende grundlag at afgøre nødvendigheden af dette krav gennemførelse.

Derfor må vi nok sige, at vi som helhed er positivt stemt over for lovforslaget ved dets videre behandling, men det forekommer mig, at der på en række punkter kan sættes et spørgsmålstegn ved nødvendigheden af at gå så vidt som foreslået, og i det omfang, den senere behandling ikke rigtig dokumenterer det, må jeg tage forbehold over for lovforslaget.

Arne Bjerregaard (KrF):

En forhøjelse til 25 mill. kr. er jo et stort spring, og man kan selvfølgelig spørge, om tilliden bliver større, fordi der er større egenkapital. I alt fald må vi se i øjnene, at de små enheder, som vi ønsker bevaret og stadig væk vil kæmpe for, nu udelukkes helt. Jeg må stadig spørge: var tilliden til de mindre enheder førhen større end til de store enheder? Så er det måske omvendt i øjeblikket, da alt stort synes at være godt. Jeg erkender da, at der selvfølgelig automatisk bliver en større spredning af aktiviteter hos de store, men jeg føler stadig væk, at de små enheder har større indføling, større forståelse og til tider også større indsigt og udviklingsforømmelse, end de store har, hvor business er det væsentlige.

Så kan man jo spørge, hvor længe de nuværende enheder får lov til at bestå med en egenkapital, som er langt, langt mindre end de 25 mill. kr. På den baggrund kan man næsten spørge, om ministeren er blevet konservativ, fordi han netop vil bevare det bestående. De bestående pengeinstitutter skal jo have lov til fortsat at eksistere uanset deres egenkapital, så vidt jeg har forstået.

Jeg tror nok, at ideen hos ministeren skyldes, at vi har haft en enkelt bankopkomling,

[Arne Bjerregaard]

hvis man må kalde det så, som har været lidt uheldig. Men jeg mener ikke, at et enkelt eksempel af uheldig art berettiger til en forhøjelse til 25 mill. kr. Vi vil gerne diskutere en rimelig forhøjelse, men jeg kan godt sige på forhånd, at vi ikke vil gå med til en forhøjelse til 25 mill. kr.

Med hensyn til rekonstruktionsbestemmelserne og med hensyn til indseende med koncerner er vi mere positive, og dette spørgsmål vil vi i alt fald diskutere meget positivt.

Forslaget til lov om ændring af lov om visse kreditinstitutter kan vi støtte uden forbehold.

Tredje næstformand (Arentoft):

Med hensyn til hr. Rahbæk Møllers spørgsmål om Dankortet vil jeg ganske overlade det til industriministeren, om han ønsker at besvare det her, da jeg mener, det ligger uden for lovforslagene.

Industriministeren (Erling Jensen):

Jeg har ikke noget imod at sige til hr. Rahbæk Møller, at overvejelser om Dankortet ikke kommer ind i denne sammenhæng. Som hr. Rahbæk Møller ved, befinder Dankortet sig på et forberedende stadium. Der er nedsat et arbejdsudvalg, som overvejer de samfundsmæssige, forbrugermæssige, beskæftigelsesmæssige og andre konsekvenser. Hr. Rahbæk Møller er også orienteret om, at både Forbrugerrådet og handelsorganisationer direkte er inddraget i overvejelser med pengeinstitutterne. Den sag, vi drøfter her i dag, vedrører det i hvert fald ikke.

Jeg skal sige til hr. Arne Bjerregaard, der var bange for, at min politiske holdning var under kraftig drejning, at der nok er noget rigtigt i hr. Arne Bjerregaards synspunkter med hensyn til mit ønske om at bevare det bestående, når vi taler om pengeinstitutter, for jeg tror, det er overordentlig væsentligt, at indskydere og låntagere kan føle sig helt sikker på den stabilitet, der kendetegner det danske pengevæsen. Det har nok noget at gøre med, at vi igennem mange år med meget bred tilslutning i folketinget har kunnet gennemføre lovgivning, der har stillet sådanne aktuelle krav til pengeinstitutterne, at vi har undgået en række af de ulykker, især for långivere, altså indskydere, man desværre har set overordentlig mange steder, hvor lovgivningen ikke har været tilstrækkelig og ik-

ke mindst ikke har været tilstrækkelig ajourført.

Jeg må først og fremmest sige til alle, måske på nær en enkelt, at jeg takker for en, synes jeg, meget fordomsfri holdning til denne lovgivning. Jeg er helt klar over, at det kan være et skøn, hvor man skal lægge kapitalgrænsen. Jeg har konstateret, at stort set alle er tilhængere af, at den hæves. Jeg har også konstateret, at adskillige er i tvivl om, hvorvidt den skal hæves så meget som jeg har foreslået det. Det må være et af de emner blandt mange, som vi skal diskutere i erhvervsudvalget, og hvor jeg tror vi vil komme til en fornuftig løsning, efter at vi har fremlagt den argumentation, vi hver for sig er i stand til at fremlægge.

Jeg skal ikke vanskeliggøre udvalgsarbejdet ved at gå i detaljer med de forskellige holdninger, for hovedindtrykket af dem forekommer mig at være, at der er bred tilslutning til at gennemføre en lovgivning med det sigte, denne har, selv om der kan være tvivl om detailstørrelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Arentoft):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Finansudvalget (16/10 81):

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Mimi Stilling Jakobsen (CD)

Uddannelsesudvalget (16/10 81):

[Tredje næstformand]

Udtræder: Arne Melchior (CD)
Ny stedf.: Mimi Stilling Jakobsen (CD)

Kommunaludvalget (16/10 81):

Udtræder: Bollmann (CD)
Ny stedf.: Mimi Stilling Jakobsen (CD)

Markedsudvalget (16/10 81):

Udtræder: Bollmann (CD)
Ny stedf.: Mimi Stilling Jakobsen (CD)

Udv. ang. videnskabelig forskning (16/10 81):

Udtræder: Bollmann (CD)
Nyt medl.: Mimi Stilling Jakobsen (CD)

Arbejdsmarkedsudvalget (16/10 81):

Udtræder: Birthe Nielsen (SF)
Ny stedf.: Bjørn Poulsen (SF)

Det energipolitiske udvalg (16/10 81):

Udtræder: Gert Petersen (SF)
Ny stedf.: Margrete Auken (SF)

Forsvarsudvalget (16/10 81):

Udtræder: Hanne Engberg (SF)
Ny stedf.: Margrete Auken (SF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (16/10 81):

Udtræder: Rahbæk Møller (SF)
Nyt medl.: Birthe Nielsen (SF)

Markedsudvalget (16/10 81):

Udtræder: Bjørn Poulsen (SF)
Nyt medl.: Birthe Nielsen (SF)

Udtræder: Hanne Engberg (SF)

Ny stedf.: Rahbæk Møller (SF)

Miljø- og planlægningsudv. (16/10 81):

Udtræder: Bjørn Poulsen (SF)
Ny stedf.: Ingerlise Koefoed (SF)

Markedsudvalget (16/10 81):

Udtræder: Birthe Nielsen (SF)
Nyt medl.: Hanne Engberg (SF)

Udv. om offentlige arbejder (19/10 81):

Udtræder: Kurt Hansen (VS)
Ny stedf.: Tyroll (VS)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 21. oktober 1981, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.12
